

Стеван Тонић

ВЕЛИКА ГОСПОЂА СМРТ

МИЛОСТИВА СМРТ

Милостива је смрт.
Већ седамдесет година станујући
У ћелијама мог тијела
Она ме пушта да живим,
Да се још који дан мувам по овом
Голом отоку,
Прије но што се сурвам
У свој пролом.

Толико добротинство (ипак добротинство,
Иако вичем да ме већ узме к себи)
Није према мени нико показао,
Ни моја добра мати која ме знала
Ишибати тананим прутом
Па онда данима миловати и говорити
Како би ми душе дала.

Такву самилост, без икакве злости,
Не показује жив створ
Осим можда онај стражар

Што на смрт осуђеноме кријумчари
Цигарете у затвор.

Врхунац самилости смрт би ипак показала
Да ме узме што прије,
Али се бојим да ће по навици
И даље да оклијева,
Или јој – што мог се живота тиче –
Ништа јасно није.

ТЕТОВАЖА

Нико овдје виђен није,
Макар спадао у јунаке,
Да му смрт од првих корака
Не тетовира своје знаке.

Ти се знаци шире и множе
Све док има слободне коже.

Нико још од нас не умаче
У неку бајну Америку,
У свом од мајке рођеноме,
Нететовираноме лику.

Живот без смртне тетоваже
Остаће пусти сан пјесника
У сјени светих бојовника,
Док се народи не истраже.

ПРИЈЕТЊА И ИЗВРШЕЊЕ

Ваља запамтити бар ово
Од неписаних шаховских правила:
Пријетња је јача од извршења.
Једна од најљепших изрека,
У њој се сушта мудрост скрила.

Стога се, живећи у провинцији
Ушутканог јавног мњења,
Под сталном пријетњом силника
Који узурпирају смисао игре
Између неба и земље,
Молим за милост трајног рјешења.

Нека се изврши! Шта још треба
За окончање мог случаја?!
За смрт сам одавно спремљен.

Дозлогрдила ми мука без краја,
Пријетња сред заморног бдјења,
Као да чекам на вјечни живот
А не празник ослобођења.

ПАРФЕМ ВЈЕЧНОСТИ

Њемачки пјесник Кунерт,
Рођен у Берлину 1929, мајка Јеврејка,
Говори у једној елегији
Како су тишина и ћутање рјечити,
Вјетар уморан, ни лист да се мрдне,
А „из земље се успиње
гробни мирис, парфем
вјечности.“

Гробни мирис познат је и мени
И сваком ко је бар једном био на гробљу,
Или је већ једном ногом у гробу.

Али парфем, парфем вјечности?
Откуд сад то,
Шта ли је то?

То је нешто што је осјетио само неко
Чији су сродници и сународници

У милионима примјерака
Отишли с димом из крематоријумâ
Богу на истину,
Иако Бог тада, по свему судећи,
Није био на свом
Радном мјесту.

БРАЋА И СЕСТРЕ

сјени сестре Саве

Било нас је три брата и три сестре.
Умрла најмлађа па најстарија сестра,
У међувремену умро најстарији брат.
А сад умрла и средња, посљедња жива сестра.

(Претужно је кад се каже „посљедња сестра“.
Зар не би требало да сваки човјек док живи
Има крај себе бар једну сестру?)

Остасмо још нас два брата.
Требало би да кажем: оста ми још један брат
Јер самом себи ја брат нисам.

Кад је, с навршене осамдесет и двије,
Умрла и трећа сестра,
Ближњи и сусједи ударише да ме тјеше:
Испунила је своју људску мјеру,
И наживјела се, мученица.

Наживјела се! Наживјела...

А сваки од њих држи лично за себе
Да би требало вјечно да живи.

Па и ја помишљам како би Бесмртност
(Што је бесумње будаласто)
Ваљало да ме има у виду.

СВЈЕТЛОСТИ, ХВАЛА ТИ

Свјетлости, хвала ти!
Како си само јутрос провалила
Из дубоке свемирске таме
У којој се прст пред оком не види,
Просто си ме свег облила,
Љубећи ме од чела до стопала,
Љубећи као да сам невин,
Због чега морам да се стидим.

Хвала ти што си ме опет прожела
Послије силних година мрака,
У којима сам се нагледао
Мртвачких сандука и опијела.

Хвала ти што бесплатно сјаш
И дјецу која ми се под прозором
Весело играју жмурке,
Халапљивој смрти не даш.

Хвала и изумитељу свјетлости
Који ју је ослободио
Из свог дарежљивог Ума,
Учинивши да начас заборавим
Мрачину у којој сам заробљен био
И све њене гадости.

ВЕЛИКА ГОСПОЂА СМРТ (запис ратног хроничара)

Знам, Смрти,
Велика си ти Госпођа,
И не доликује мени, малом хроничару
Твојих хуманитарних похода
Да ти завирујем под сукњу,
Опјевам сваки твој сношај

Током великог чишћења народа
Од свеколиког „олоша“.

Не пратим твоје менструалне циклусе
Између којих земљу у црно завијаш.
Знам које си све моћне људе,
Државнике и војсковође, па и мудраце,
Прогутала разјапљеним међуножјем
Којим на звијезде зијаш.

Мало их је изнијело живу главу
Из твог термopilског кланца,
На који још само луд насрће
С четама необучених регрута
Да им смртовнице штанцаш.

Видио сам крајеве кроз које си прошла.
Још мало па се неће знати
Која је ово земља, ни који то народ
Истрајава сред ове свјетске смутње,
Молећи се теби, свом божанству,
Под том шатром од сукње.